

Ögonspecialisten Mimmi torkar alla tarar

TEXT: INGRID KINDAHL FOTO: LEIF R JANSSON

Marie "Mimmi" Granar har gjort Falu Djursjukhus till ett centrum för oftalmologin. Hit kommer djur med ögonproblem och Mimmi brinner för alla.

En levande databank. Så kallas Marie – eller Mimmi som alla säger – Granar av sina kolleger på Falu Djursjukhus. Hon är ögonspecialist, steg 2, men också specialiserad inom bild-diagnostik.

– Jag är bland annat godkänd att scanna katthjärtan.

Det innebär att Mimmi förutom att fungera som klinisk veterinär, också bedriver en hel del utbildning. Trots att hon har börjat trappa ner sitt yrkesliv (hon har fyllt 61) och gått ner på 70 procents arbetstid är hon fortfarande chefveterinär på Falu Djursjukhus. Men nu delar hon chefstjänsten med Marianne Mellgren, hudspecialist, steg 2.

Mimmi Granar brinner både för ultraljudet och för oftalmologin, men det är det senare vi ska ägna oss åt här. Hit till Falu Djursjukhus kommer djurägare med sina hundar och katter som har problem med ögonen. Det vanligaste är rinnighet och irritationer, men även andra fel som grumliga linser och miss-tänkt nedsatt syn.

– Är det något jag har dåligt

samvete för nu när jag tittar tillbaka på mitt yrkesliv, så är det att vi veterinärer har varit för flata när det gäller avelsrelaterade ögonproblem. Vi borde säga ifrån betydligt mer, säger hon.

Det är nämligen felaktig avel som orsakar många av de ögonproblem som hundar har. Trubbnosiga hundar med utstående ögon (som till exempel mopsar) riskerar hornhinnesår som har svårt att läka. Dessa kan också få inåtrullade ögonlock (medial entropion). Raser med för mycket hudveck, som shar pei, kan också få bekymmer med entropion, vilket innebär att ögonlocket skaver mot hornhinnan.

” Vi har gemensam utbildning i Norden.

Stora hundar som sankt bernhard har ofta ögonöppningar som är för stora i förhållande till ögat, och läget kan även försämrans av att nackhuden är för tung. Långnosade raser som collie kan få problem med att den inre

ögonvinkeln hamnar för långt ut och att ögonlocken inte fungerar som de ska. Listan är lång.

Relativt vanligt med stigande ålder är problem med minskad produktion av tårvätska och/eller försämrad kvalitet på tårvätskan. Detta är vanligt inte minst hos amerikansk cockerspaniel.

– Som tur är finns det många bra tårersättningsmedel att ta till, säger Mimmi Granar.

Seriösa hunduppfödare låter genomlysas ögonen hos sina avelsdjur, om de har raser som ingår i bekämpningsprogram, för att spåra eventuella sjukdomar. Det finns bara omkring 35 veterinärer i Sverige som har godkänts för detta av Svenska Kennelklubben, och Mimmi Granar är en av dem. Men behovet är stort, vilket är en anledning till att hon har flera aspiranter som hon undervisar, bland annat på Falu Djursjukhus.

– Vi har gemensam utbildning i Norden, och det är både svårt och dyrt att utbilda sig till ögonlyssare. Många faller igenom på skrivningen, säger hon.

Och inte nog med det: Det finns ett krav på att man genom-

för minst 100 ögonlysningar per år för att hålla kompetensen uppe, dessutom måste man bland annat redovisa att man har fullgod syn själv.

En av svårigheterna med jobbet ligger i att de allra flesta djur som får sina ögon genomlysta är friska – men de kan ändå se väldigt olika ut. Det gäller alltså att inte "sjukförklara" normala variationer, något som skulle kunna ställa till stor skada

för uppfödarna.

Mimmi Granar visar oss runt på djursjukhuset. Hon kom hit 1990 tillsammans med sin man Björn, som även han är veterinär och dalmas från början. Han längtade hem. De hade bött och arbetat i Hämösand under ett antal år, där de hade köpt ett hus av Kerstin Ekman som livfullt berättade om vittorna som hon sa fanns i närheten. I mitten av 80-talet fick Mimmi och Björn två

söner. Det var strax före och mitt under Tjernobylnkatastrofen.

– Vi kunde inte släppa ut pojkarna som vi ville och inte vistas i skog och mark för att plocka svamp och bär. Det var förfärligt, säger Mimmi.

Så de flyttade till Sundborn i Dalarna, som hade klarat sig från radioaktiv smitta och fick två barn till – en pojke och på sladden en efterlängtd flicka.

När Falu Djursjukhus såldes

Mimmi Granar är en av landets 35 ögonlysare.

► till Djursjukhusgruppen för något år sedan var Mimmi Granar en av fyra delägare. De fattade beslutet när de hörde att både Albano och Bagarmossen anslutit sig till gruppen. I dag är hon enbart positiv till försäljningen.

” Nu kan man alltid få hjälp av den som är bäst på något.

– Nu kan man alltid få hjälp av den som är bäst på något, oavsett vad man har för problem. Det blir mycket resor och möten, säger hon.

Falu Djursjukhus är en auktoritet med sin avancerade utrustning och sin jourverksamhet. Men konkurrensen har ökat de senaste två åren. Dels från

Vettris som öppnade en klinik i ett köpcentrum under ledning av Per Bransell, som otippat hoppade av tjänsten som chefsveterinär på Falu Djursjukhus. Dels också från Gunillakliniken som leds av ortopeden Hilding Anliot och hans fru Gunilla Anliot. Klinikerna expanderar och har under våren anställt ytterligare personal som i huvudsak rekryterats från Falu Djursjukhus.

– Antalet besök hos oss har gått ner med 10 procent under den här tiden, säger Mimmi Granar – dock utan ett spår av hard feelings.

Hon och hennes kolleger går i stället på offensiven. I januari kommer den mycket välmeriterade ortopedkirurgen Kris Camps från djursjukhuset i Amsterdam. ■

Namn: Mimmi Granar, specialist inom smådjur och oftalmologi (steg 2). Godkänd ögonlysare.

Bakgrund: Född i Stockholm. Har efter veterinär-examen jobbat i Linköping, Härnösand och Sollefteå.

Befattning: Chefsveterinär på Falu Djursjukhus sedan 13 år. Har börjat trappa ner sin arbetstid till 70 procent.

Familj: Björn Granar, veterinär, samt fyra barn födda mellan 1986 och 1994.

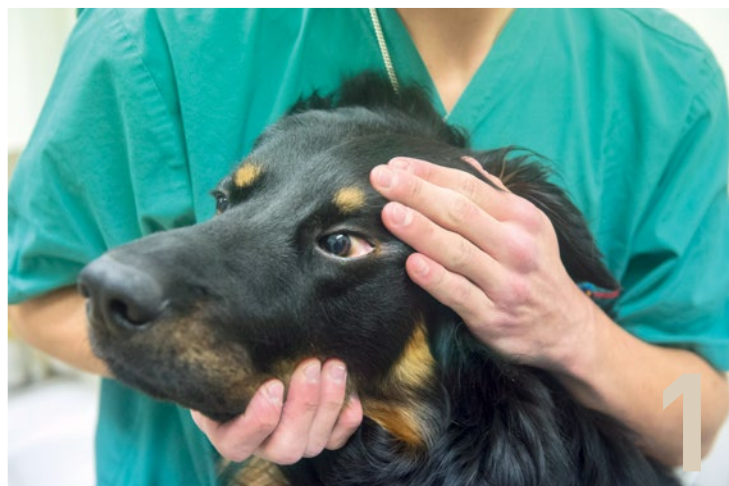
Intressen: Gick i Adolf Fredriks musikskola som barn, så musiken är viktig. Spelar flera instrument, bland annat fiol. Har sjungit i kör hela sitt liv, alla de stora verken. Just nu sjunger hon i Kopparbergs kyrkokör och är med i Svärdsjö Spelmanslag.

Egna djur: En kelpie och en lapsk vallhund. Gillar vallhundar för att de är så intelligenta och just de här raserna för att de är ursprungliga och fria från sjukdomar.

Ögonundersökning och ögonlysning: Så går det till

FOTO: LEIF R JANSSON

Mimmi Granar är en av cirka 35 godkända ögonlysare i Sverige. Hon bedriver undervisning i konsten och har i dag flera adepter på Falu Djursjukhus. Här visar hon de olika momenten i en ögonundersökning på 1,5-åriga hovawarten Ero. Djurvårdaren Fredrik Carlsson hjälper till.

Först görs en allmän undersökning av hunden och en ytlig kontroll av ögon. Är de irriterade? Kniper hunden? Är ögonlocken korrekt ansatta? Är ögonvinklarna rätt?

2

Nästa steg är att mäta tårproduktionen. Det gör man genom att se hur snabbt en sticka genomfuktas.

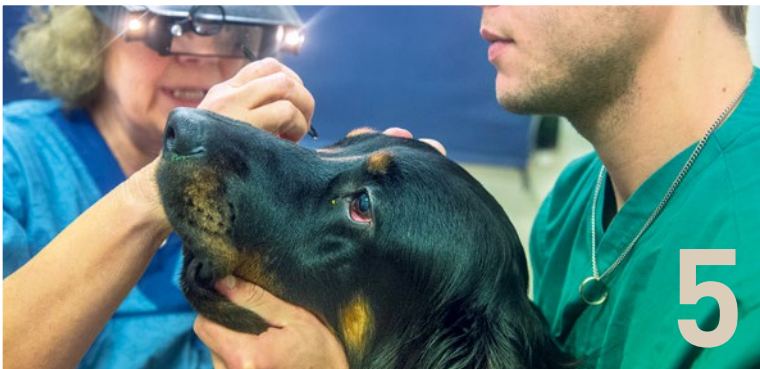
3

Därefter spolas ögat ut med en grön fluorescerande vätska för att se eventuella sår på hornhinnan.

4

Med en tono-pen mäter Mimmi ögontrycket. Glaukom är vanligt hos hundar och ofta mycket svårare att behandla än hos människa. Många ärftliga former finns. "Värdena kan vara svåra att tolka. Bland annat måste man ta hänsyn till hur näthinnan ser ut", säger Mimmi.

5

Nu är undersökningsrummet mörklagt och Mimmi har tagit fram det indirekta oftalmoskopet för att titta på ögonbotten (synnerv, kärl samt tapetum lucidum). Tapetum är blå/grå/lila på valpar och orange/gul/grönfärgad på vuxna hundar. Denna hinna gör att ljuset studsar två gånger genom näthinnan och man tror att det ger hunden ett bättre mörkerseende. I det här momentet lyser man med starkt ljus i hundens öga, så det gäller att inte hålla på för länge. Med oftalmoskopet kan Mimmi även ta bilder.

6

Nu har Mimmi tagit fram spaltlampan, som inte ger ett lika skarpt ljus in i hundens öga, men som är svårare att använda eftersom den har mycket kort skärpedjup. Med hjälp av den tittar hon på linsen för att se om den är klar eller grumlig och sitter på rätt plats. Man bedömer även ögonlock och ögonhår.

SOLO MONO-PROTEINFODER

100% rent kött - inte något annat!

Förenklar hemlagade eliminationsdieter
- en proteinkälla de inte har fått förut.

- Solo Kanin
- Solo Vaktel
- Mycket välsmakande

Säljs enbart hos veterinär.

Dr. Baddaky®

Tillsammans med veterinären - för djurets bästa.

GILLA OSS PÅ
FACEBOOK

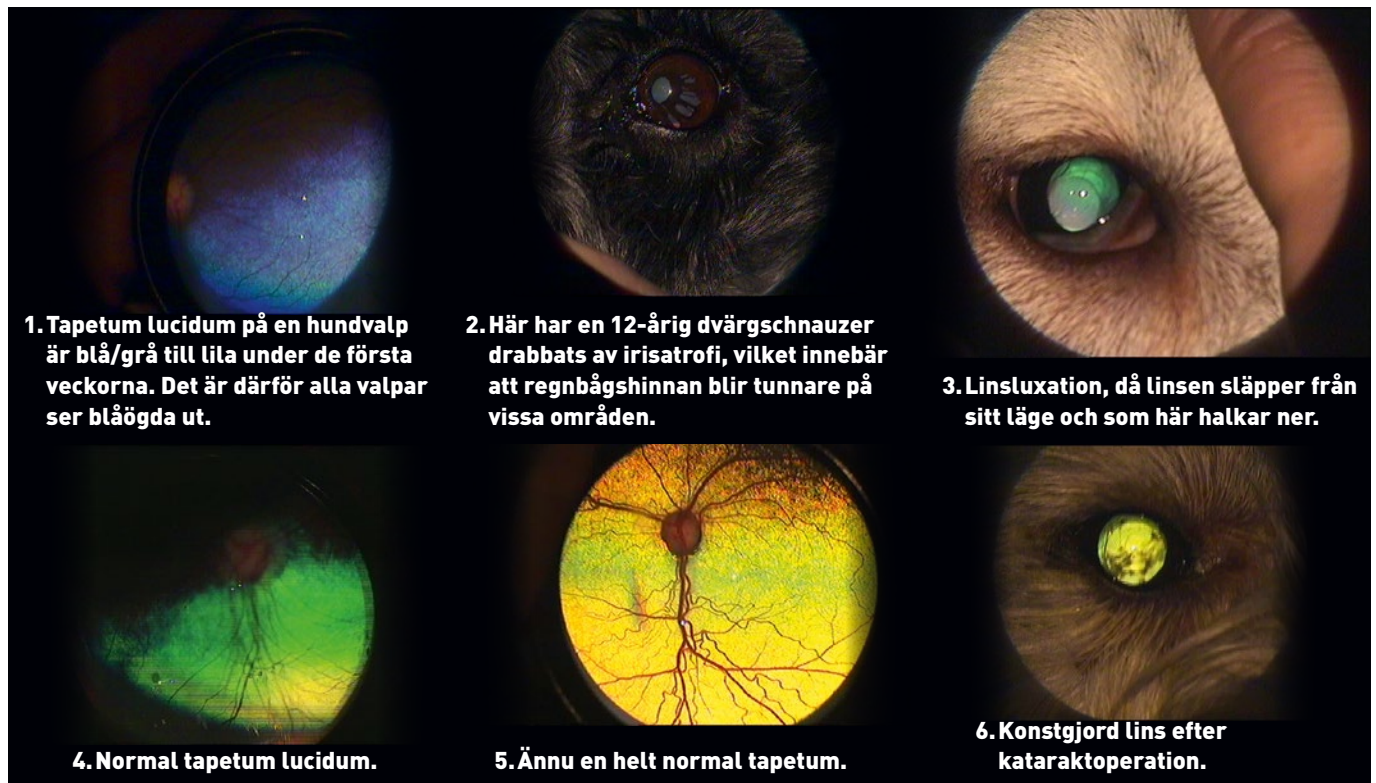
www.draddaky.com

SweVet
PIAB

Fascinerande färgvärld

Med hjälp av oftalmoskopet kan Mimmi Granar dela med sig av den fascinerande värld hon möter. Här är några exempel. FOTO: MIMMI GRANAR

Här är de sjukdomar ögonlysningen kan avslöja

Corneadystrofi. Grumlingar i hornhinnan, ofta bestående av fett, som kan vara ärftliga.

Glaukom. Vätsketrycket i ögat blir för högt vilket skadar näthinnan. Ögat kan bli blint.

PPM, Persisterande pupillmembran. När pupillen bildas under fosterstadiet sker inte tillbakabildningen av vävnad på rätt sätt. Strängar av irisvävnad blir då kvar. Detta anses ärftligt på vissa raser men är oftast harmlöst.

PHIVL/PHPV. Beror liksom PPM på att vävnad och kärl inte tillbakabildas som de ska under fosterstadiet. Allvarliga former kan ge katarakter, fel form på linsen och kvarstående blodkärl bakom linsen.

Katarakt. Grumlingar i linsen som inte släpper igenom ljus. Det finns många

olika former och olika orsaker. De flesta är ej säkert utredda med avseende på ärftlighet.

Linsluxation. Linsen kan lossna helt eller delvis från sitt läge bakom pupillen. Orsaken kan vara en ärftlig defekt i linsens upphängningstrådar. Allvarlig sjukdom som kräver snabb behandling.

PRA Progressiv retinal atrofi (fortskridande näthinneförtvining). Kan vara många olika sjukdomar som leder till att näthinnan blir tunnare (atrofi) och synen successivt sämre. Det första symtomet brukar vara nedsatt syn i mörker och på något eller några år blir djuret helt blint. Ägaren märker då ofta att pupillen är större och har en annorlunda glans/färg. Med ERG (elektroretinografi) kan man ofta säkerställa diagnosen tidigt.

RD, retinal dysplasi. Medfödd sjukdom där näthinnan lägger sig i veck eller "rosetter". Det finns fyra olika former: näthinneveck, multifokal RD, geografisk RD och total RD. Ärftlig hos många raser.

Retinopati. Fel på näthinnan som inte är någon av ovan nämnda sjukdomar. Det kan vara ärr efter inflammationer, defekter som inte liknar någon känd sjukdom eller nyupptäckta sjukdomar. Det finns retinopatier som är misstänkt ärftliga.

CEA Collie eye anomaly. Medfött fel på ögonbulben som kan ge tre olika defekter i ögonbotten. Den vanligaste, CRD, är en felaktig utveckling av blodkärlen i åderhinnan som ligger under näthinnan. Denna defekt syns ibland endast på valpar under 12 veckors ålder. ■